

Kompetanse, distriktsutvikling og regional *resiliens*

Mari Wøien Meijer
Research Fellow
Nordregio

*Hva betyr kompetanse
for regional resiliens og
distriktsutvikling?*

Men hva er 'resiliens'?

- Latin 'resilire': å sprette tilbake → men ikke nødvendigvis i samme form.
- Resiliens: Muligheten til å anpasse seg sjokk og lavkonjukturer
- Ikke bare muligheten til å reagere og handle, men også å kunne forutse og spå sjokk og dårlige tider.

Hazard type	Findings
Financial	Small and unstable currency (VME) Financial crises – past and future (NO, VME, RL, NB, V)
Technological	Smartphones introduced in the market, collapse of Nokia (NO), impact on Telia and Ericsson (NB); Shale gas technological 'revolution', leading to price shock (RL); automation and digitalisation: impact on jobs and skills (NO, VME, RL, NB, V) Cybersecurity, social exclusion and competitiveness (V)
Commodity price	Iron-ore and other minerals (NO, NB) Forest-based products (NO, NB) Fish (VME) Oil and gas (RL)
Demand-driven	Decline in paper consumption (NO, NB) Loss of Russian market in fish and dairy products, due to economic crisis and sanctions (VME, NO)
Policy-induced and regulatory	Regional reforms (NO, V) Fishing quota system and fees (VME) Centralisation of services (VME) The green transition (RL)
Geopolitical	Repercussions of international sanctions on Russia (NO, VME) Brexit vote (NO, NB, VME, V) OPEC's internal challenges and upsurge of alternative energy mixes (RL) USA's increasing protectionism (NB, V)
Environmental	Volcanic activity, Extreme weather conditions, potential collapse of fish stocks (VME) Flooding and climate change (V) Impact of the green transition on oil and gas industry (RL) Impact of climate change on reindeer herding (NB) Food security and peace (NB)

Hvilke faktorer styrker regional 'resilience'?

Capital	Capabilities/Assets
Financial	e.g. Functioning/stable markets, emergency funds, savings, credit, banking facilities, etc...
Human	e.g. vocational skills, attainment of education, knowledge, practices, etc...
Natural	e.g. forest, agricultural land, livestock, minerals, water resources, etc..
Physical	e.g. commodities, electricity, transport infrastructure, telecommunication infrastructures, productive land/capital, social infrastructure, etc...
Political	e.g. functioning institutions, trust in institutions, participatory processes, political participation in community gatherings, community organisations influencing local power structures, etc..
Social	e.g. community organisations and their capacity to get organised, informal/formal conflict management mechanisms, engaged citizens, minorities participation and integration, trust among actors, security, etc.

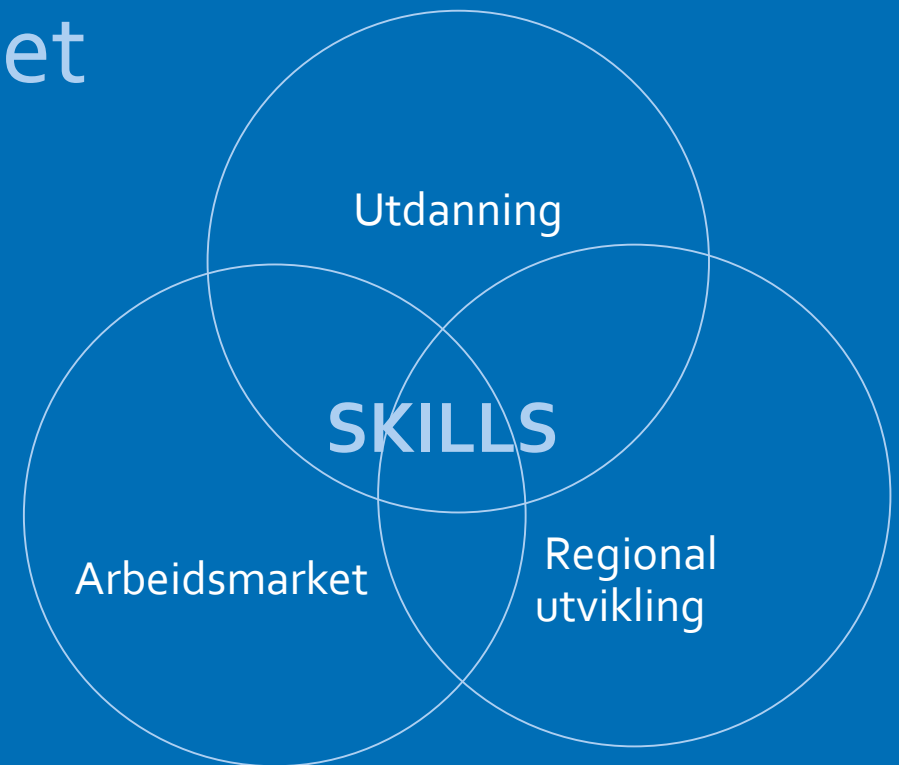
Sosial og økonomisk resiliens

Ulike risikobilder krever ulike investeringer, men man må satse på human kapital.

...ofte betyr det kompetanse og kompetanseheving

Kompetanse – hva prater vi om?

- Kontekstuellet: Tid – og stedbundet
- Sektorovergripende: regional utvikling, arbeidsmarked, utdanning
- Et instrument: individnivå og på et kollektivt nivå

Det handler også om...

- ...hvordan man måler skills og kompetanse:
 - Skjer på alle styringsnivåer eller på sektornivå der man forsøker å komme med en helhetlig analyse for hvilke kompetansebehov man har og hvilke implikasjoner gamle trender har for fremtiden
 - Er både en kvalitativ og kvantitativ øvelse
- Kompetanse-forventninger:
 - **Foresighting:** der man forsøker å gi et rammeverk for hvordan aktører sammen kan utvikle fremtidsscenarioer og handlingsplaner
 - **Prognoser:** Kaster lys over hvilke trender man ser på arbeidsmarkedet og hvilke kompetansemangler man har i en økonomi

*Hva kan vi lære av andre
og hverandre?*

Nytt studie: Building Capacities for Innovative and Resilient Nordic Regions

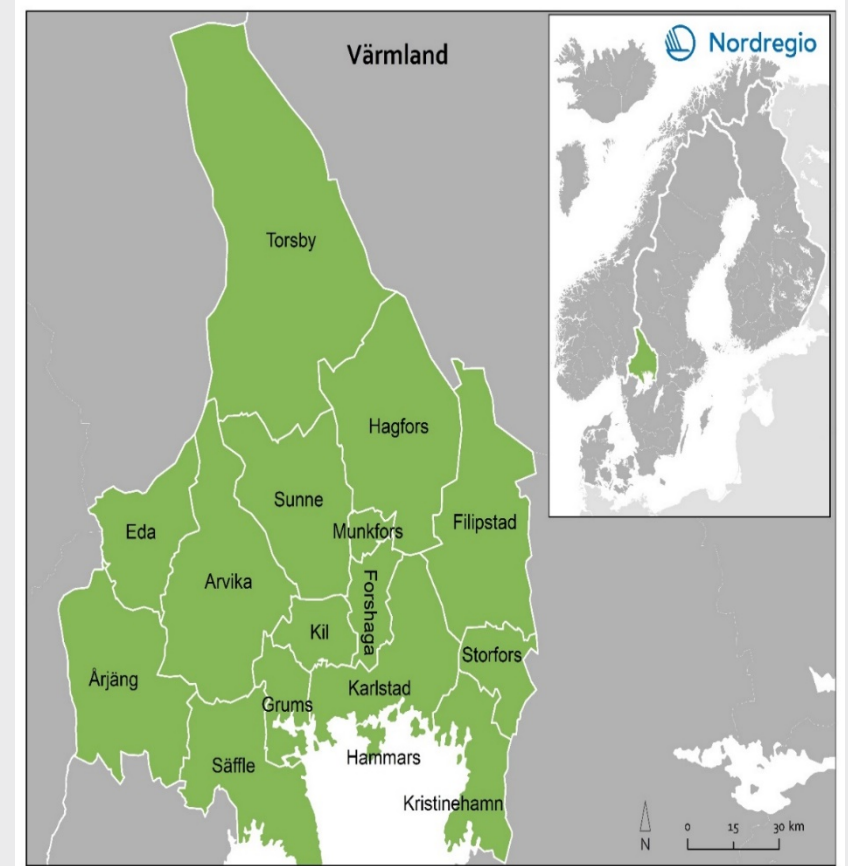
Første funn fra nordisk case: Värmland (Sverige)

— Kompetanseprofilen kort oppsummert:

- Store forskjeller mellom øst og vest, både ift kompetanse og gode samferdselsårer.
- Ca. 6000 NEETs og ca. 6.9% arbeidsledighet
- Utfordringer knyttet til flyktninger og immigranter
- Den regionale strategiske næringslivsprofilen etterspør sterkere bånd mellom kompetansetilbud- og etterspørsel

— Aktører:

- Mange aktører og samarbeidsplattformer
- Uformelle nettverk og strukturer gjør samarbeid mulig → men det gjør også systemet sårbart (personavhengig)
- Hvilken rolle har aktørene? Mandater og oppdrag – Kommunene, regionen og universitetet

— Beste praksis

- Yrkesfaglig SFI
- **Översetting av arbeidsmarkedsbehov til et utdanningspråk** som man kan jobbe med
→ F.eks. Kantskjærere
- Higher Ambition Programme → Håndplukker KaU – studenter til traineestillinger i Karlstad.

— Observerte trender i Värmland

- Hvordan man omtaler kompetanse er ikke nødvendigvis på samme måte: Noen ser på det som et utdanningsspørsmål, andre som et tiltak for regional resiliens. Hvordan løser man det?
- Nasjonale flaskehalser: Hvem har tilgang til hva og når – særlig overfor immigranter
- Universitetets rolle som regional aktør skal ikke tas for gitt – nasjonale og internasjonale oppdrag
- Regionens rolle: Strategisk fasilitator og samarbeidspartner, men til hvilken grad kan man utøve den posisjonen?
- I Sverige er det generelt et veldig sterkt kommunalt eierskap til utdanning

— Grenseregionalt perspektiv – også ofte et distriktsperspektiv:

- Mye pendling til Norge
- Store utfordringer tilknyttet høye lønninger i Norge, som f.eks. i utdanningssektoren (grunnskolen)
- KaU – mer samarbeid med norske institusjoner enn med utdanningsinstitusjoner i Örebro
- Regionen: Det finnes ikke samarbeid om kompetanse på et regionalt nivå

→ De funksjonelle arbeidsmarkedene er mye større enn regionene. Man har også større muligheter om man løfter blikket til over grensa. Grenseområdene i Norge er jo ofte distriktsområder.

Hva betyr kompetanse for regional resiliens og distriktsutvikling?

- En bærebjelke for videreutvikling av både levedyktige distrikter og fylker fremover
- Fokus på kompetanse kan bidra til å skape attraktive distriktsområder
→ attraktivitetsanalyser, styrkeområder og kapitalisering av disse
- Kompetanseforsørging er viktig også fra et resiliensperspektiv ettersom det både utfordrer og utvikler sosiale og økonomiske strukturer → Tvinges til å henge med i tiden, må tenke nytt.
- Kompetanse er tid og stedbunden, ikke bare et utdanningsspørsmål, men en systemutfordring: Krever tettere dialog mellom aktører.

*Hvilken rolle spiller
fylkeskommunen?*

Mari Wøien Meijer

Research Fellow

mari.woien@nordregio.org

+46 760140142

Nordregio

Holmamiralens väg 10, 111 49 Stockholm

2

Distriktsutvikling og kompetanse

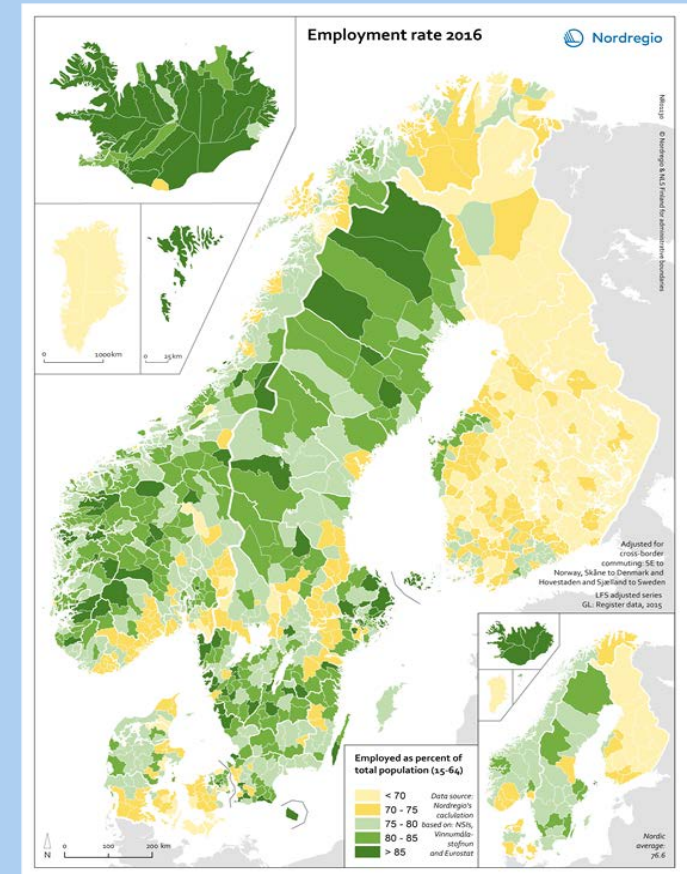
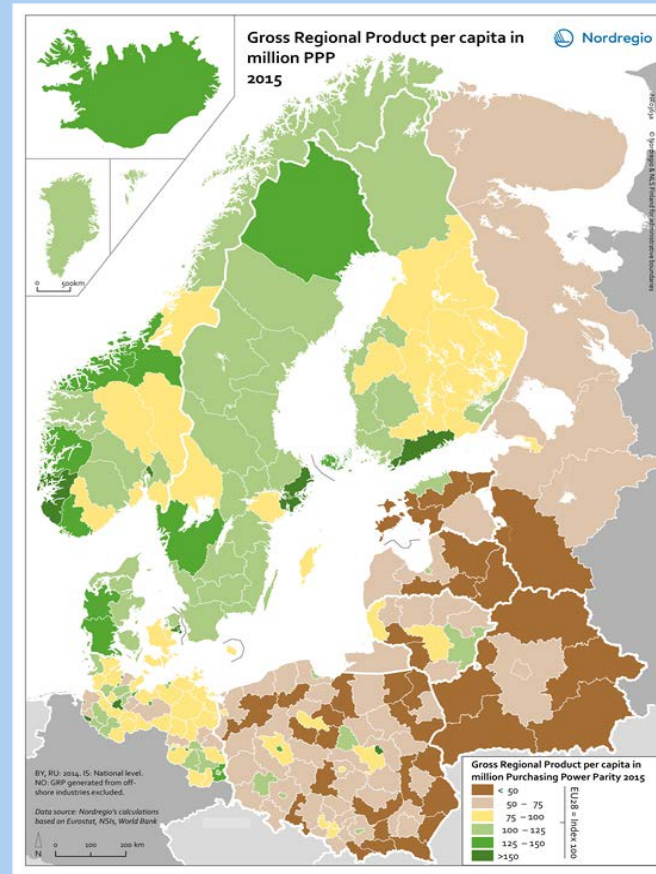
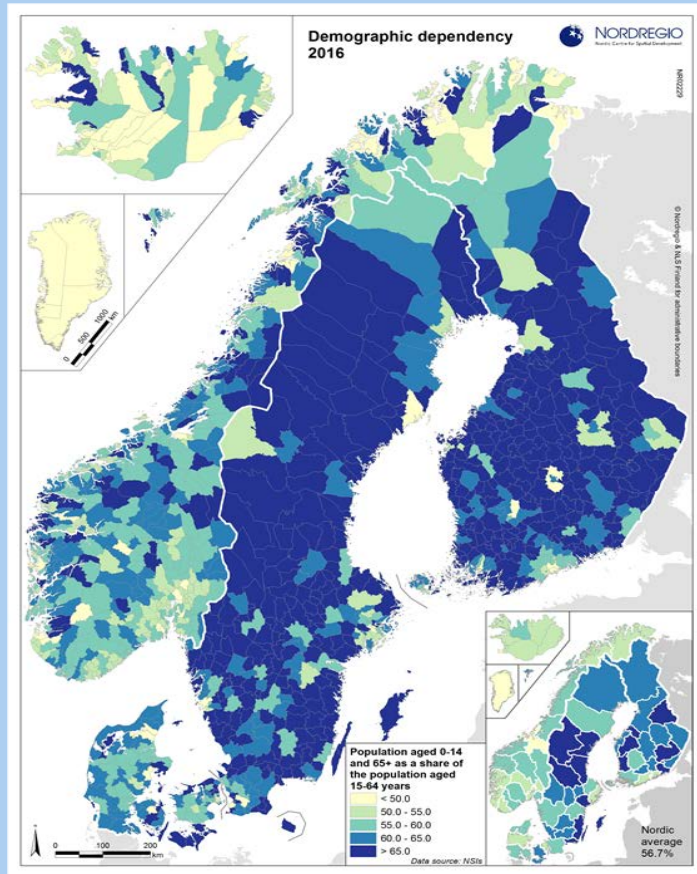
Utfordringer i distriktene

- Demografi: Folk blir eldre, og unge mennesker trekker inn mot byene
- Mangel på arbeidskraft pga mangel på (mange nok) relevante og attraktive arbeidsplasser

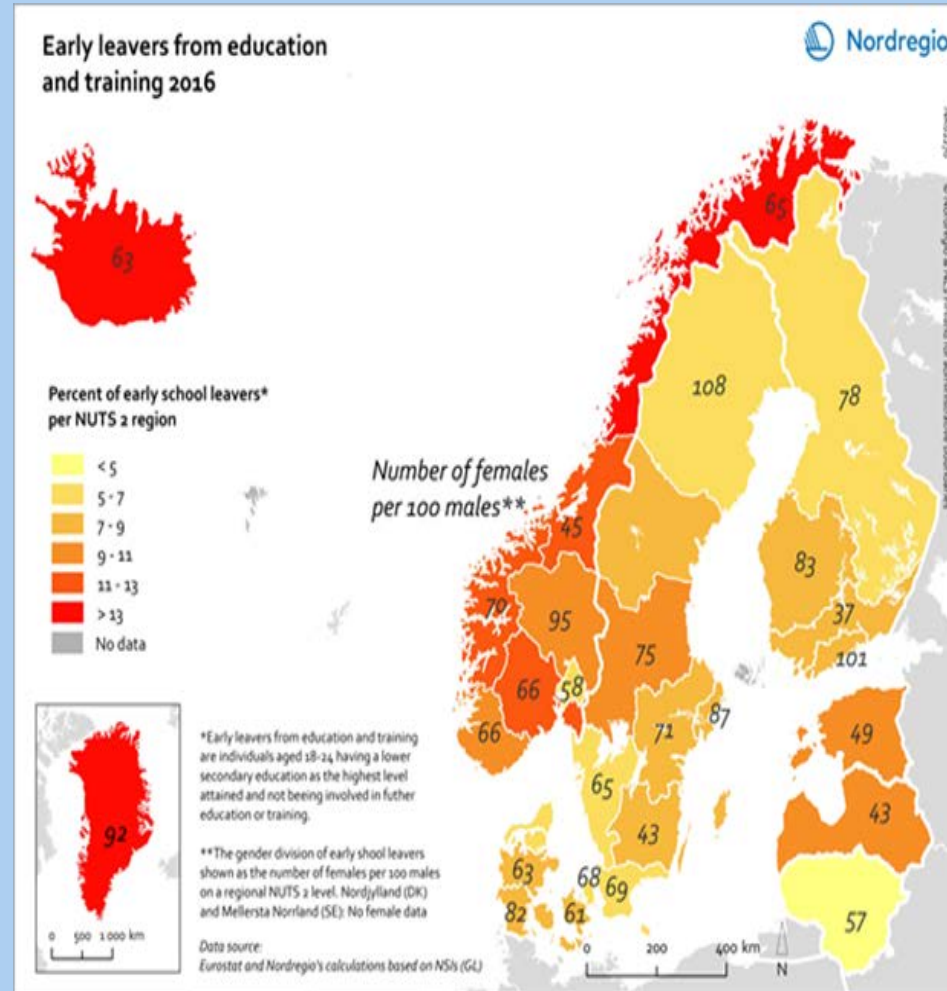
Hvordan tar man tak i utfordringene man har?

Demografisk-, økonomisk-, og arbejdsmarkedsutvikling

(State of the Nordic Region 2018)

Frafall i videregående skole

*Hvilken rolle har
fylkeskommunen?*

Næringslivsutvikling og kompetanse

- Mangel på riktig arbeidskraft → men hvilken fremtid er det man planlegger for?
- S3 som verktøy → Knytter regionale næringslivsplaner til UH-sektoren og bedrifter. Er også tid- og stedbundet.
- Man må oversette kompetansebehovene i en bedrift til et språk utdanningssektoren forstår → Hvilke aktører skal man samarbeide med? Videregående opplæring, fagskoler, næringslivsenheten, kommunene, industriråd/bransjeorganisasjoner osv.
- Fylkeskommunen som katalysator og fasilitator for samarbeid innenfor regionale planstrategier.

Utdanning

UH-sektoren:

- Viktige for FoU både i offentlig og privat virksomhet
- BOA-insentivet motiverer til tettere samarbeid med næringslivet
- Man må sikre at UH-sektoren forblir relevant for det regionale arbeidslivet
→ S3?

Fagskolene:

- Strategisk verktøy for å svare på behovet fra det lokale arbeids- og næringslivet (uansett eierform – privat og offentlig)
- Mer stedbundet – og arbeider tettere med bedriftene
- Litt for rigide strukturer i dag: Må kunne respondere på endringer i det regionale arbeidsmarkedet i større grad → selvakkreditering?

Spørsmål

- Hvilke utfordringer står fylket og distriktene overfor når det gjelder kompetansebehov?
- Hvilke regionale aktører må man spille på for å kunne utarbeide gode kompetansestrategiplaner?
- Hvilke strukturer og samarbeidsplattformer har fylkeskommunen å bygge videre på?
- Hvordan kan fylkeskommunen på best mulig måte 'selge seg inn' som en meningsfull samarbeidspartner for regionale og kommunale aktører?